

Економічні науки

УДК 338.24

Лойко Валерія Вікторівна

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства

Київський національний університет технологій та дизайну

Шелудько Альона Едуардівна

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Лойко Валерия Викторовна

доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедры экономики предприятия

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Шелудько Алёна Эдуардовна

студент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Loyko V.

doctor of economics, professor

Kyiv National University of Technologies and Design

Sheludko A.

Student

Kyiv National University of Technologies and Design

**ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА**

**ФИНАНСОВАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ**

**FINANCIAL COMPONENT OF ENTERPRISE'S ECONOMIC
SECURITY**

Анотація: Досліджено теоретичні питання фінансової складової економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, підприємство.

Аннотация: Исследованы теоретические вопросы финансовой составляющей экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность, финансовая безопасность, предприятие.

Summary: The theoretical aspects of forming a financial component of economic security.

Key words: economic security, financial security, enterprise.

У ринкових умовах господарювання підприємство, як відкрита система, функціонує у складному зовнішньому середовищі, що характеризується нестабільністю та постійною динамікою. Таке середовище змушує керівництво швидко адаптуватися до нових умов, потребує знання законів розвитку та пошуку шляхів виживання в ринковій економіці, врахування чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища.

Головна мета управління економічною безпекою – забезпечення найефективнішого функціонування, найпродуктивнішої роботи операційної системи та економічного використання ресурсів, забезпечення певного рівня трудового життя персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також постійного стимулювати нарощування наявного потенціалу та його стабільного розвитку.

Система економічної безпеки підприємства традиційно включає такі складові: інтелектуальну і кадрову; інформаційну; техніко-технологічну; фінансову; політико-правову та екологічну; силову.

Серед функціональних складових економічної безпеки фінансова складова вважається провідною і вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

Метою даної роботи є визначення процесу забезпечення належного рівня фінансової безпеки підприємства, ідентифікація позитивних і негативних чинників, які впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства та його конкурентоспроможність, а також розгляд методів оцінки стану фінансової безпеки підприємства.

Фінансова складова економічної безпеки підприємства вважається провідною й вирішальною для ефективного функціонування підприємства.

До фінансової складової економічної безпеки входять такі елементи, за якими оцінюється стан загрози:

- аналіз загрози негативних дій щодо політико-правової складової економічної безпеки;
- оцінка поточного рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки;
- оцінка ефективності запобігання можливій шкоді від негативних дій, пов'язаних з антикризовими явищами.

У науковій праці О.І. Барановського [1] звертається увага на всеосяжність проблеми економічної безпеки, вплив її на всі галузі економіки країни та наводиться розгорнуте визначення, в якому увага акцентується на захищеності фінансових інтересів усіх рівнів, забезпеченості фінансовими ресурсами, збалансованості підсистем національної економіки, наявності та якості фінансових інструментів і послуг. При цьому принципово важливим є відхід від самоцінності стабільності фінансових показників макrorівня на користь визначення передусім операційної та комунікативної ролі, яку виконує грошово-фінансова сфера для громадян, суб'єктів господарювання різних рівнів і держави.

О.І.Барановський вважає, що «фінансова безпека – це рівень забезпечення громадянина, домашнього господарства, верств населення, підприємства, організації, установи, регіону, галузі, сектора економіки, ринку, держави, суспільства, міждержавних утворень, світового співтовариства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань». На фінансах базується вся економіка країни, без них не може функціонувати жодна її галузь. У зв'язку з чим фахівці зазначають, що проблема належної підтримки фінансової безпеки держави є найактуальнішою.

На думку І.А.Бланка, провідну роль фінансової складової в загальній системі економічної безпеки підприємства визначають такі основні положення: фінансова діяльність продукує основну форму ресурсного

забезпечення реалізації економічної стратегії підприємства; операції, пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства, мають стабільний характер; фінансова діяльність відіграє пріоритетну роль в забезпеченні стабілізації економічного розвитку підприємства в цілому; фінансові ризики за своїми негативними наслідками належать до категорії найнебезпечніших.

Першими ознаками послаблення фінансової безпеки підприємства є: порушення термінів здійснення платежів, зростання дебіторської та кредиторської заборгованості, зниження фінансової стійкості. Саме рівень фінансової стійкості може бути використаний для оцінки фінансової безпеки підприємства.

Фінансова стійкість – це стан майна підприємства, що гарантує йому стабільну платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток – забезпечувати самофінансування і незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування майна.

Переважно виділяють такі типи фінансової стійкості підприємства: абсолютна фінансова стійкість – власні оборотні активи повністю забезпечують запаси підприємства; нормальна стійкість фінансового стану – запаси забезпечуються сумою власних оборотних активів та довгостроковими зобов'язаннями, гарантована платоспроможність; нестійкий фінансовий стан – запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних активів, довгострокових і короткострокових кредитів та позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів, існує імовірність порушення платоспроможності; кризовий фінансовий стан – запаси не забезпечуються основними джерелами їх формування, і підприємство перебуває на межі банкрутства, існує повна залежність від позикових коштів.

Окремі автори виділяють п'ять типів фінансової стійкості і ставлять їм у відповідність рівні фінансової безпеки підприємства: абсолютна фінансова стійкість і абсолютна безпека характеризуються мінімальною величиною запасів та витрат і відповідають безризиковій зоні; нормальна фінансова стійкість і нормальний рівень безпеки відповідає зоні мінімального ризику, коли є нормальна величина запасів і витрат; нестійкий фінансовий стан і нестабільний рівень безпеки відповідає зоні підвищеного ризику, коли є надлишкова величина запасів і витрат; критичний стан відповідає зоні критичного ризику, якій характерні надлишкові запаси готової продукції, низький попит на продукцію; кризовий стан відповідає зоні недопустимого ризику, коли спостерігаються надмірні запаси готової продукції, тобто підприємство перебуває на межі банкрутства. На сьогодні розроблено численні моделі прогнозування банкрутства суб'єктів господарювання як зарубіжними, так і вітчизняними фахівцями. Вони дають змогу оцінити рівень фінансових ризиків, а, отже, і фінансової безпеки підприємства. Однак недоліком методик, що базуються на показниках фінансової звітності, є те, що ці значення в умовах нашої країни можуть бути викривленими (випадково чи навмисно). Крім того, не можна механічно використовувати методи та моделі для аналізу фінансового стану підприємств в умовах, що характеризуються інформаційною невизначеністю та динамічно змінюються. Зазначені недоліки зумовлюють високий рівень помилковості оцінки фінансової безпеки, ймовірності настання фінансової кризи та банкрутства.

Ефективність діяльності підприємств у ринковій економіці обумовлюється багато в чому станом його фінансів, що і приводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансової безпеки підприємства. Навіть за досить високої прибутковості бізнесу недостатня увага до проблем фінансової безпеки підприємства може привести до того, що компанія стане об'єктом ворожого поглинання [2].

Головна умова фінансової безпеки підприємства – здатність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні завдати фінансової шкоди підприємству, небажано змінити структуру капіталу, примусово ліквідувати підприємство тощо.

Для здійснення заходів із досягнення належної фінансової безпеки слід визначити обсяг ресурсів і мобілізувати внутрішні та зовнішні їх джерела.

Висновки. Формування системи економічної безпеки суб'єктів господарювання має базуватися на виділенні провідної ролі фінансової складової, оскільки саме фінансові ресурси визначають можливі обсяги виробничо-господарської діяльності, конкурентоспроможність та незалежність підприємства і, безперечно, є обмежувачами щодо функціонування інших складових.

Література:

1. Барановський О.І. Фінансова безпека. – К.: Фенікс, 2009. – 338 с.
2. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки // Економіст.– 2003.– №8.– С. 65 – 67.